

ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

З 1 грудня 2009 р. набув чинності Лісабонський договір, що вніс настільки вагомі зміни у функціонування Європейського Союзу, що Союз став повноцінним суб'єктом міжнародного права. Євросоюз вийшов на новий рівень інституційної структури та інтеграції. Вперше у Договорі передбачене право виходу із Союзу держав-учасниць і визначаються механізми такого виходу. Посилюється роль Європарламенту та право участі у законодавстві ЄС національних парламентів. Відкриваються як нові перспективи для вибору шляхів подальшої інтеграції так і породжуються нові проблеми у міждержавних взаємовідносинах в самому Союзі. Цих питань і торкається дана публікація

Ключові слова: *реформування, Європейський союз, Європарламент, подвійне громадянство, президент.*

С 1 декабря 2009 г. вступил в законную силу Лиссабонский договор внёсший настолько существенные изменения в функционирование Европейского Союза, что превратил его в субъект международного права. Евросоюз вышел на новый уровень институциональной структуры, а также интеграции. Впервые в Договоре предусмотрено право выхода из Союза государств-участников и определяются механизмы такого выхода. Усиливается роль Европарламента, а также участие в законодательстве ЕС национальных парламентов. Открываются как новые перспективы для выбора путей дальнейшей интеграции, так и порождаются новые проблемы межгосударственных взаимоотношений внутри Союза. Эти вопросы и затрагивает данная публикация.

Ключевые слова: *реформирование, Европейский союз, Европарламент, двойное гражданство, президент.*

The Treaty of Lisbon that came into effect on December 1, 2009 has produced such great changes in the functioning of the European Union, that the Union became a full-fledged subject of international law. The European Union has come to the new level of institutional structure and integration. For the first time this Treaty envisages the right of the member-countries to withdraw from the Union and defines the mechanisms of such withdrawal. It also increases the role of the European Parliament and expands the right of the national parliaments to participate in the EU legislation. New perspectives are being open for the selection of the ways of further integration and new problems in intergovernmental relations within the Union proper appear. This publication deals exactly with these issues.

Key words: *reform of the European Union, the European Parliament, dual citizenship, said.*

Постановка проблеми. Подаються тези до осмислення тенденції розвитку Євросоюзу до більш тісного об'єднання держав-учасниць та його конституційного закріплення. Лісабонський договір є проміжним етапом, що сприяє усвідомленню нової проблемної ситуації на теренах Євросоюзу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Слід виділити фундаментальну працю Десмонда Дайнена. “Дедалі міцніший союз”. Курс європейської інтеграції”, 2006 р. видання, та дослідження вітчизняних авторів В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова. “Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку”, 2010 р. видання.

Праця Д.Дайнена є найкомпактнішим і найдоступнішим викладом історії створення ЄС. Належить до категорії “must” – “обов'язково до прочитання” всім, хто так чи інакше має справу з європейською інтеграцією. В згаданому вище дослідженні вітчизняних авторів проаналізовано нові тенденції та рушійні сили інтеграції в ЄС у світлі ратифікації Лісабонського договору.

Що стосується європейського права то слід вказати на дві праці іноземних авторів: Волтера Кернза “Вступ до права Європейського Союзу”, 2002 р. видання та Штрайнца Р. “Європейське право”, 2009 р. видання. Праця Кернза цінна академічністю викладу та допоміжними покажчиками основних нормативних документів та словником уживаних термінів. Праця Штрайнца дає більш систематичний, деталізований та поглиблений аналіз нормативних актів Євросоюзу.

Важливим джерелом також є ел. ресурс, зокрема дослідження і публікації Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Електронна адреса: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/>. Інша опорна література вказана в переліку використаної літератури.

Виклад основного матеріалу. 15 грудня 2001 р. рішенням Європейської Ради сформовано Європейський Конвент для вироблення спільної Конституції ЄС. Розроблено проект Договору про запровадження Конституції для Європи (ДКЄ), узгоджений главами держав та урядів текст ДКЄ підписаний 29 жовтня 2004 р в Римі.

Вже в процесі підготовки тексту ДКЄ виникли суперечності між державами – членами. Великобританія була проти перетворення ЄС на федерацію і тому добила усунення слово “федеративний” з ДКЄ а малі держави – члени були проти запровадження інституту президента ЄС.

Головне розходження було щодо принципів майбутнього державного устрою ЄС.- федеративного або конфедеративного. У підсумку було знайдено інституційно-політичну модель ЄС, яку можна умовно визначити як своєрідну “федерацію національних держав” або “федерація без федеративної держави”. Ця модель має такі ключові особливості: поділ або спільне здійснення повноважень між європейським і національним рівнями влади; подвійне громадянство Союзу й держав-членів; поєднання процедур одноголосного і мажоритарного (кваліфікованою більшістю держав-членів) ухвалення рішень. ДКЄ складалося з Преамбули, 448 статей, з 6 додаткових протоколів та декларацій і Хартії основних прав. Хартія встановлює перелік прав–від права на життя до права на страйк. У ч.IV ДКЄ містилися прикінцеві положення: утворюваний Союз оголошувався правонаступником Євросоюзу та Європейського Співтовариства. Пропонувалися символи Союзу: прапор, гімн (“Ода радості ” з Дев’ятої симфонії Людвіга фон Бетховена., валюти – євро, гасло Союзу – “Єдність у різноманітності ”

Здавалося, що проблем з ратифікацією Конституції ЄС не повинно бути. Але, насправді, процес ратифікації виявився непередбачуваним. Під час референдуму (2005 р.) у Франції 55 % виборців проголосували “проти ”. В Нідерландах “проти”- 62 %. В червні 2005 р. на саміті ЄС вирішено продовжувати ратифікацію після проведення роз’яснювальної компанії. Однак з 12 держав, які ще не проводили ратифікацію вісім (Велика Британія, Данія, Ірландія, Польща, Португалія, Фінляндія, Швеція і Чехія) вирішили утриматися і перенести референдум в часі, піддавши критиці ДКЄ. Критикувалося все, що свідчило про намір перетворити Союз на федеративну державу, зокрема конституційна символіка: гімн, прапор і посада міністра закордонних справ ЄС. Після доопрацювання Договору ті держави-члени які проводили ратифікацію в парламентах ратифікували його. Але цю ратифікацію ще належало підписати президентами вказаних держав. Залишилися держави, де ратифікація мала проводитися на загально народному референдумі (Ірландія і Данія). Ці держави, підтримувані Польщею та Великою Британією, висунули вимогу про зміну тексту Хартії основних прав. Заявлено, що Хартія не може мати юридично зобов’язуючого характеру в питаннях суспільної моралі, якщо це суперечить національному законодавству, що захищає суспільну мораль, сім’ю й людську гідність. Передбачалося включення норм про добровільний вихід із Союзу та перегляду договорів ЄС. З цих міркувань, у червні 2008 р., громадяни Ірландії на референдумі проголосували проти договору. Президент Польщі заявив, що не підпише ратифікований польським сеймом Договір враховуючи ірландське голосування. В червні 2009 р. Європейська рада пішла на суттєві поступки Ірландії. Погоджено, що Лісабонський договір не буде зазіхати на конституційне законодавство Ірландії у таких сферах, як податки, питання безпеки, , право на життя, родину та освіту (проблеми абортів, евтаназії, одностатевих шлюбів та аморальних проявів масової культури). В результаті компромісу 2 жовтня 2009 р. в Ірландії 67 % населення проголосували “за” Договір. 10 жовтня його підписав президент Польщі Л.Качинський. Останньою країною, що ратифікувала договір, була Чехія, президент якої В.Клаус підписав договір 3 листопада 2009 р.. Договір набув чинності з 1 грудня 2009 р.

Євросоюз отримав міжнародну правосуб’єктність. У питанні розширення Союзу прийняте положення що зобов’язувало країни, які вступають в ЄС, поважати його цінності. Передбачено можливість виходу з Союзу: після того, як держава повідомляє про вихід визначаються умови виходу. Договір закріпив чітку інституційну структуру ЄС, органами якого є: Європейський парламент, Європейська рада, Рада міністрів, Європейська комісія, Суд. Договором передбачено зростання ролі Європейського парламенту. Європарламент разом з Радою міністрів отримали право схвалювати законодавчі акти в сферах юстиції, безпеки та імміграційної політики. Поряд з цим національні парламенти отримали право на внесення пропозицій до текстів законодавчих актів. Якщо третина парламентів буде проти запропонованого законопроекту, його відправляють на доопрацювання в Єврокомісію, за якою зберігається функція розробки законопроектів. Європейська рада стала органом ЄС. Визначені сфери де на зміну одноголосного голосування запроваджується голосування кваліфікованою більшістю.

Висновки. Набуття чинності Лісабонського договору зміцнило легітимність Євросоюзу та його авторитет на міжнародній арені. Союз перетворюється на монолітну наддержавну організацію, вдосконалюється модель поділу повноважень і структура органів Союзу.

Література:

1. Десмонд Дайнен. “Дедалі міцніючий союз. Курс європейської інтеграції /Пер. з англ.-К: “К.І.С.”2006,-696с.
2. Копійка В.В. Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова.-К.: Знання, 2010. 94с.

3. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб. Пер. з англ.-К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002.-381с.
4. Штрайніц Р. Європейське право / Пер. з нім.-Львів: Астролябія. 2009.-480с.
5. Европейский Союз на пороге XXI века: выбор стратегии развития / под ред. Ю.А. Борко и О.В. Буториной.-М.: Эдиториал, 2009.-472с.
6. Европейський Союз. Словник-довідник / Ред. М. Марченко. – К.: “К.І.С.”, 2006.-140с.

А.В. Маляренко
Суддя Вищого спеціалізованого
суду України з розгляду цивільних
і кримінальних справ

ДИСЦИПЛІНАРНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ СУДДІ: ЙОГО ЮРИДИЧНИЙ СКЛАД

У статті розглядається питання юридичного складу дисциплінарного правопорушення судді. Автором визначається дисциплінарний проступок судді як винне, протиправне порушення професійних обов'язків або загальновизнаних морально-етичних вимог, які ставляться до судді, що призвели чи могли призвести до шкідливих наслідків.

Ключові слова: *дисциплінарне правопорушення, суддя, правомірність, проступок.*

В статье рассматривается вопрос юридического состава дисциплинарного правонарушения судьи. Автором определяется дисциплинарный проступок судьи как виновное, противоправное нарушение профессиональных обязанностей или общепризнанных морально-этических требований, которые предъявляются к судье или могли привести к вредным последствиям.

Ключевые слова: *дисциплинарное правонарушение, судья, правомерность, проступок.*

The article discusses the legal structure of disciplinary offenses of a judge. Author determined the offense of a judge as guilty, illegal breach of professional duties or generally accepted moral and ethical requirements that relate to the judge and which led or could lead to harmful consequences.

Keywords: *disciplinary offense, the judge, the legality, offense.*

Вступ. Неоднаковість законодавчого підходу до питання дисциплінарної відповідальності суддів, зміна законодавства, існування двох державних органів, які уповноважені розглядати дисциплінарні проступки суддів та недостатня наукова розробленість цього питання обумовлює необхідність у більш детальному розгляді юридичного складу, зокрема, дисциплінарних проступків суддів, як одного з найпоширеніших видів правопорушень. В юридичній літературі та в правозастосуванні термін «правопорушення» застосовують коли мова йде про протиправні діяння, що заподіюють істотну шкоду суспільству, або можуть її заподіяти і тому караються за законом. Так, правопорушення – це суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яке тягне за собою юридичну відповідальність [1,с.454]. Будь-яке правопорушення є самостійним видом небезпечної суспільної поведінки, яка виступає антиподом правомірній поведінці. Небезпечність правопорушень проявляється в тому, що вони загрожують суспільному правопорядку, соціальному прогресу, нормальним умовам існування фізичної чи юридичної особи, суспільства або держави. Неправомірною поведінкою є окремим видом соціальної поведінки особи, що носить вольовий характер та регулюється нормами права. Кожне правопорушення – це окреме діяння, яке конкретна особа скоїла за певних обставин у конкретному місці, в конкретний час. Воно порушує чинну норму закону та має певні характерні, притаманні лише йому, риси. Аналіз сутності правопорушень дає можливість визначити їх основні ознаки. Так, В. В. Оксамитний вважає, що ознаками правопорушень є: 1) їх прояв у діяльності або бездіяльності; 2) соціальна небезпечність; 3) нанесення шкоди інтересам фізичної або юридичної особи, суспільства та держави; 4) винуватість; 5) протиправність; 6) караність; 7) можливість вчинення правопорушення тільки осудною особою, що досягла відповідного віку, з якого вона може бути притягнутою до юридичної відповідальності [2,с.473-474].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку М. В. Кравчука, правопорушенню притаманні такі характеристики, як його прояв у поведінці особи (дії чи бездіяльності); протиправність; суспільна небезпечність; винність; караність; причинний зв'язок між діянням і результатом, тобто спричинення шкідливих наслідків [3,с. 203]. М: С Малєїн, В. В. Копейчиков, А. М Колодій та С. Л. Лисенков серед ознак правопорушення виділяють: протиправність; зовнішній прояв (тобто правопорушення – це діяння, акт поведінки особи, виражений зовні); свідомо-вольовий характер; суспільна шкідливість, суспільна